

Protokół

9. posiedzenia, III. sesyi, VIII. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 2. marca 1907.

Początek o godzinie 10 minut 30 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Kazimierz Lubomirski, Stanisław Mycielski, Ks. Wiktor Mazikiewicz.

Obecnych posłów 126.

Ze strony Rządu: c. k. Wiceprezydent Namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół 7 posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół 8 posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzenia.

Izba uchwała bez rozprawy udzielenie urlopu p. Lukasowi do końca sesyi sejmowej.

Marszałek oznajmia, iż p. Maudyczewski z powodu złego stanu zdrowia nie może brać udziału w obradach sejmowych przez kilka dni.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyj. wniesionych po dzień 2. marca 1907

roku które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:

Komisji budżetowej L. s.: 1559—1562, 1564, 1565, 1566, 1568—1570, 1574, 1575, 1579, 1581—1583, 1586—1588, 1590, 1601, 1604—1613, 1634.

Komisji szkolnej L. s.: 1557, 1558, 1563, 1576, 1578, 1580, 1603, 1614, 1616.

Komisji gminnej L. s.: 1635.

Komisji petycyjnej L. s.: 1577, 1617.

Komisji administracyjnej L. s.: 1585, 1589, 1602.

Komisji gospodarstwa krajowego L. s.: 1584.

Komisji podatkowej L. s.: 1599, 1600, 1615.

Komisji kolejowej L. s.: 1633.

Komisji przemysłowej L. s.: 1567.

Po odczytaniu petycji L. s.: 1565, Towarzystwa „Opieka“ nad młodzieżą szkół średnich w Tarnowie o zasiłek, Marszałek udziela głosu zapisanemu dla poparcia tej petycji p. Buynowskiemu.

P. Buynowski nieobecny w Izbie.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono oddzielnym komisjom jak wyżej.

Po odczytaniu petycji L. s.: 1579, Towarzystwa ruskiej ochronki w Stanisławowie o subwencję, przemawia p. Mazikiewicz popierając tę petycję.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono oddzielnym komisjom jak wyżej.

Po odczytaniu petycji L. s.: 1588 Wasyla Bałasza, rolnika w Lachowiczach w sprawie kosztów leczenia jego syna Eliasza, przemawia p. Barabasz popierając tę petycję.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono oddzielnym komisjom jak wyżej.

Przed przystąpieniem do porządku dziennego Marszałek udziela głosu p. Andrzejowi Lubomirskiemu.

P. Andrzej Lubomirski zawiadamiając Izbę, iż p. Ostapczuk z powodu złego stanu zdrowia nie może brać udziału w pracach komisji przemysłowej, uprasza Marszałka o zarządzenie wyboru jednego członka komisji przemysłowej w miejsce p. Ostapczuka.

Marszałek oznajmia, iż oświadczenie p. Andrzeja Lubomirskiego uważa jako zgłoszenie przez Ostapczuka rezygnacji z mandatu członka komisji przemysłowej i wybór nowego członka tej komisji zarządzi na jednym z najbliższych posiedzeń.

Marszałek udziela głosu p. Czartoryskiemu.

P. Czartoryski imieniem komisji szkolnej uprasza Izbę, ażeby przydzieloną tej komisji petycję Ls. 687 gminy m. Wadowie o utworzenie szkoły średniej handlowej w Wadowicach, przenieść do komisji przemysłowej, a petycję Ls. 875 Bronisława Błockiego, adjunkta szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, o wliczenie lat służby do emerytury, do komisji budżetowej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek p. Czartoryskiego, głosując oddzielnie nad jedną i drugą petycją z osobna.

Następuje:

Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego z projektem ustawy regulującej prawo wydobywania mineralów, które nadają się do użytku z powodu zawartości żywie ziemnych.

Marszałek udziela głosu p. Jahlowi.

P. Jahl wnosi na przekazanie tego przedłożenia komisji górniczej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego z projektem ustawy zmieniającej ustawę z dnia 18. września 1901 nr. 103. Dz. u. kr. o regulacji rzek wykonać się mającej w myśl §. 5. ustępu 1. ustawy z 11. czerwca 1901. nr. 66 Dz. u. kr. przez włączenie regulacji górnych biegów rzek i ich dopływów, tudzież zabudowań potoków górskich.

Marszałek udziela głosu p. Pilatowi.

P. Pilat wnosi na przekazanie tego przedłożenia komisji wodnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Śniatynie na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 100.000 K na budowę drogi Tułuków-Steewa.

Sprawozdawca p. Wereszczyński uwolniony od czytania sprawozdania, wnosi na przekazanie tego przedłożenia komisji administracyjnej.

Przemawia p. Moysa i wnosi na przystąpienie odrazu do drugiego czytania tego sprawozdania.

Po zamknięciu rozprawy p. sprawozdawca zrzeka się głosu.

Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek p. Moysy, który następnie Izba uchwala bez rozprawy.

Na wniosek p. Urbańskiego sprawozdawca uwolniony od czytania sprawozdania Wydziału krajowego, odczytuje projekt następującej ustawy:

U s t a w a

z dnia w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Sniatynie na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 100.000 koron.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam, co następuje:

Art. I.

Reprezentacji powiatowej w Sniatynie zezwala się w myśl §. 24. ust. o Reprezentacji powiatowej na zaciągnięcie imieniem powiatu pożyczki w kwocie 100.000 koron na budowę drogi Tułuków-Stecowa.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Ministrowi skarbu.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda. Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy *en bloc*, Izba uchwala przyjęcie powyższej ustawy *en bloc*, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwala cały projekt ustawy *en bloc*.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwala Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie regulacyi

poborów i stosunków służbowych urzędników i sług etatowych przy Wydziale krajowym.

Sprawozdawca p. Wereszezyński uwolniony od czytania sprawozdania wnosi na przekazanie tego przedłożenia komisji budżetowej.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Trembowli na zaciągnięcie imieniem powiatu pożyczki w kwocie 120.000 K. na budowę szpitala powszechnego.

Sprawozdawca p. Wereszezyński odczytuje sprawozdanie Wydziału krajowego zakończone projektem następującem ustawy:

U s t a w a

z dnia o zezwoleniu Reprezentacji powiatowej w Trembowli na zaciągnięcie imieniem powiatu pożyczki w kwocie 120.000 koron.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam, co następuje:

Akt I.

Reprezentacji powiatowej w Trembowli zezwala się w myśl postanowień §. 24. ust. o Repr. pow. z 12. sierpnia 1866 Nr. 21. dz. u. kr. na zaciągnięcie imieniem powiatu pożyczki w kwocie 120.000 K. na budowę szpitala w Trembowli.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu ministrowi spraw wewnętrznych i Ministrowi skarbu.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy *en bloc*.

Izba uchwała przyjęcie powyższej ustawy *en bloc* poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy *en bloc*.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje :

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Wadowicach na pobór w r. 1907 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. Wereszczyński odczytuje sprawozdanie Wydziału krajowego zakończone następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Reprezentacji powiatowej w Wadowicach zezwala się pobierać w r. 1907 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 44% od państwowych podatków bezpośrednich z wyłączeniem podatku osobistodochodowego, a to obok 10% dodatku ustawowego na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania, przyjmuje Izba powyższą uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje :

Sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku p. Bobrzyńskiego w sprawie wydania ustawy krajowej o seminariach nauczycielskich.

Sprawozdawca p. Michałowski uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego

odeczytania sprawozdania odczytuje następujący wniosek komisji :

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony pod % projekt ustawy.

U s t a w a

z dnia . . . o kształceniu nauczycieli, oraz o uzdolnieniu do nauczania w szkołach ludowych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje :

Art. I.

W obrębie postanowień ustaw państwowych o kształceniu nauczycieli i uzdolnieniu do nauczania w szkołach ludowych wydaje się dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem następujące szczegółowe postanowienia :

§. 1.

Zadaniem seminariów nauczycielskich męskich i żeńskich dla szkół ludowych jest wykształcenie takich sił nauczycielskich, które na podstawie swej ogólnej i zawodowej wiedzy i uzdolnienia, oraz pod względem swego wychowania i charakteru sprostać mogą zadaniu nauczyciela ludowego w ogólności, a mianowicie z uwzględnieniem urządzenia szkół ludowych w Galicyi.

§. 2.

Ażeby wykształcić siły nauczycielskie przysposobione specjalnie tak dla szkół ludowych wiejskich, jakoteż i dla szkół ludowych miejskich, będą plany naukowe poszczególnych seminariów męskich uwzględniać specjalnie potrzeby jednej lub drugiej z tych kategorii szkół i dlatego kłaść osobliwszy nacisk albo na nauki przyrodniczo-rolnicze, albo też na naukę języków jakoteż na naukę rysunków.

W planach nauczania tych seminariów męskich, które w myśl tego uwzględniać mają specjalne potrzeby szkół miej-

skich, nauka gospodarstwa rolnego ograniczy się do sadownictwa i ogrodnictwa a nauka języka niemieckiego będzie udzielaną w obszerniejszym zakresie.

Nauka historii uwzględni historię powszechną, austriacką i kraju ojezystego.

Ogólna nauka muzyki i śpiew, oraz gra na skrzypcach stanowią we wszystkich seminariach męskich i żeńskich przedmiot nauki obowiązkowej, gra na fortepianie i na organach przedmiot nauki nadobowiązkowej.

Nauka przyrody uwzględniać będzie także potrzeby higieny szkolnej.

Nauczanie somatologii i higieny powierzono będzie lekarzowi specjalnie do tego uzdolnionemu, któremu także jako lekarzowi szkolnemu poruczony, będzie nadzór nad ogólnymi stosunkami zdrowia wychowanków i nad higienicznym utrzymaniem lokalów szkolnych. Odpowiednie przepisy wydaje Rada szkolna krajowa, po wysłuchaniu krajowej Rady zdrowia z przyzwoleniem Ministra oświaty.

W seminariach żeńskich przy nauce przyrody uwzględniać się będzie specjalnie warzywnictwo i ogrodnictwo.

§. 3.

Język wykładowy dla każdego seminarium męskiego i żeńskiego ustanawia Rada szkolna krajowa, z przyzwoleniem Ministra oświaty w myśl obowiązujących przepisów.

Obok seminarjów z językiem wykładowym polskim, względnie polskim i ruskim, może dla przysposobienia nauczycieli niemieckiego języka być założonem jedno seminarium męskie z językiem wykładowym polskim i niemieckim.

Gdzie tego potrzeba wymaga, należy wychowankom seminarjów męskich i żeńskich z polskim językiem wykładowym dać także sposobność wykształcenia się w języku ruskim.

Przy nauce języka niemieckiego, która we wszystkich seminariach jest obowiązkową, jest język niemiecki wykładowym

§. 4.

Seminariom nauczycielskim męskim i żeńskim dodany będzie jako środek pomocniczy przy nauce przyrody i gospodarstwa ogród szkolny odpowiednio urządzony; tym zaś seminariom, które przeznaczone są do kształcenia nauczycieli szkół wiejskich, dodane będzie nadto pole odpowiednio położone i w odpowiednim wymiarze dla nauczania i ćwiczenia wychowanków w pracach rolniczych.

§. 5.

Liczba wychowanków nie ma na jednym kursie rocznym przekraczać czterdziestu.

Klasy równorzędne w seminariach mogą być urządzone w razie koniecznym.

§. 6.

Gdzie się okazuje potrzeba, może w seminarjum męskim być urządzoną klasa przygotowawcza.

Zadaniem klasy przygotowawczej jest przysposobić wychowanków głównie pod względem językowym i pewności w rachunkach.

§. 7.

Celem wykształcenia nauczycielek robot i nauczycielek ogródków, o ile do tego celu nie służą seminaria publiczne jako takie i połączone z niemi ogródki dziecięce, mogą być przy pewnych seminariach założone osobne kursa nauczania jednoroczne.

§. 8.

Celem praktycznego przysposobienia wychowanków istnieje przy każdym seminarjum z polskim językiem wykładowym szkoła ludowa jako szkoła ćwiczeń i szkoła wzorowa.

Przy seminariach nauczycielskich urządzonych pod względem języka wykładowego utrakwistycznie, istnieje będzie dla każdego z dwóch języków wykładowych osobna szkoła ćwiczeń.

Szkołę ćwiczeń, utrzymywaną przez państwo, może wyjątkowo zastąpić także inna szkoła publiczna wzorowo urządzona.

Szkoła ćwiczeń ma w regule cztery klasy, może być jednak urządzoną także jako więcej- lub mniejklasowa.

Liczba uczniów w poszczególnych klasach szkoły ćwiczeń nie może przekraczać czterdziestu.

§. 9.

Wszystkie kursa roczne seminarium nauczycielskiego, szkoła ćwiczeń, klasa przygotowawcza, ogródek dziecięcy i specjalne kursa nauczania tworzą jeden organizm szkolny, z jednolitem kierownictwem.

Do kształcenia sil nauczycielskich mogą jednak być urządzone takie seminaria, które obejmują tylko pewne części pełnego seminarium. Do zakładów takich odnoszą się te przepisy, które postanowione są dla odnoszących części pełnych zakładów.

§. 10.

Plany naukowe, rozkład przedmiotów na poszczególne kursa roczne i liczbę godzin nauki dla seminarjów, oraz dla połączonych z nimi klas przygotowawczych, ogródków dziecięcych i specjalnych kursów nauczania ustanawia Rada szkolna krajowa z przyzwoleniem Ministra oświaty, biorąc za podstawę postanowienia ustawy państwowej o szkołach ludowych, oraz szczegółowe wskazówki podane w poprzedzających paragrafach niniejszej ustawy.

Bliższe postanowienia o urządzeniu językowym seminarjów utrakwistycznych wydaje Rada szkolna krajowa z przyzwoleniem Ministra oświaty.

Minister oświaty postanawia na wniosek Rady szkolnej krajowej, który plan naukowy ma być zaprowadzonym w poszczególnych seminariach męskich.

Plan naukowy szkoły ćwiczeń układa konferencya nauczycielska. z uwzględnieniem planu nauki normalnego, przepisanego dla szkół ludowych w kraju i przedkłada go Radzie szkolnej krajowej do zatwierdzenia.

Pod względem zewnętrznego i wewnętrznego porządku w szkołach ćwiczeń obowiązują normy wydane dla szkół ludowych publicznych, o ile nie będą wydane specjalne przepisy.

§. 11.

O dopuszczaniu książek do nauki i czytania, oraz środków naukowych rozstrzyga Rada szkolna krajowa. Wybór pomiędzy zatwierdzonymi książkami do nauki służy ciałom nauczycielskim i ma być corocznie zawczasu podanym do wiadomości Rady szkolnej krajowej.

§. 12.

Co się tyczy roku szkolnego, trwania półroczy i feryj we wszystkich oddziałach seminarjów, włącznie z państwowymi szkołami ćwiczeń, obowiązują przepisy wydane dla szkół średnich, o ile nie są wydane specjalne przepisy.

Regulamin szkolny i naukowy dla seminarjów wydaje Rada szkolna krajowa z przyzwoleniem Ministra oświaty.

Co się tyczy zachowania się wychowanków w zakładzie i poza zakładem gro- no nauczycielskie układa projekt przepisów dyscyplinarnych i przedkłada go Radzie szkolnej krajowej do zatwierdzenia.

Wykluczenie z seminarium, oraz z seminarjów w kraju zarządza Rada szkolna krajowa, wykluczenie ze wszystkich zakładów wymaga zatwierdzenia Ministra oświaty.

§. 13.

Nauka w seminariach nauczycielskich męskich i żeńskich, oraz w klasach przy-

gotowawczych i na specjalnych kursach naukowych jest bezpłatną.

Wychowankowie biedni, a zdolni mogą otrzymać stypendya państwowe i krajowe, o ile przyjmą zobowiązanie oddania się zawodowi nauczycielskiemu przynajmniej przez sześć lat w publicznych szkołach ludowych.

Korzystanie ze stypendyum z funduszu krajowego, zależne jest od warunku sześcioletniej służby w publicznych szkołach ludowych w kraju.

Korzystanie ze stypendyum może także w ten sposób nastąpić, że odpowiednie kwoty wypłacane będą kierownictwu internatów wychowanków seminariów do tego przez radę szkolną krajową upoważnionych, a to za mieszkanie i utrzymanie wychowanka.

Blizsze postanowienia o nadawaniu i wypłacaniu stypendyów wydaje Rada szkolna krajowa.

W państwowych szkołach ćwiczeń i ogródkach dziecięcych będzie pobierana opłata szkolna, od której uiszczania ubodzy uczniowie mogą być uwolnieni. Blizsze o tem postanowienia wydaje Minister oświaty.

§. 14.

Zakładanie i utrzymanie seminariów nauczycielskich męskich i żeńskich z potrzebami szkołami ćwiczeń (§. 8) jest rzeczą państwa. Zarządza je na wniosek Rady szkolnej krajowej Minister oświaty, który także przyzwala na urządzenie oddziałów równorzędnych na kursach, oraz klas przygotowawczych, ogródków dziecięcych i specjalnych kursów naukowych.

§. 15.

Świadectwo dojrzałości uprawnia do prowizorycznej służby nauczycielskiej we wszystkich szkołach ludowych bez względu na to, w którym seminarjum uzyskanem zostało, o ile kandydat ze względu na zna-

jomość języków świadectwem tem wykazaną odpowiada wymaganiom szkoły, do której ma być przeznaczony.

Do stałego zamianowania nauczycielem w szkołach ludowych pospolitych wymagane jest świadectwo kwalifikacyi nauczycielskiej dla pospolitych szkół ludowych, które uzyskuje się przez egzamin kwalifikacyjny nauczycielski po najmniej dwuletniem zadowalniającem zajęciu w praktycznej służbie nauczycielskiej w szkole ludowej publicznej lub prywatnej posiadającej prawo publiczności. Do szkół ludowych pospolitych, w których drugi język krajowy, lub język niemiecki jest przedmiotem nauki obowiązkowym, wykazać się należy uzdolnieniem nauczania tych języków. Przy egzaminach kwalifikacyjnych do szkół pospolitych należy więc na żądanie kandydata przez wynik egzaminu stwierdzić, czy jest uzdolnionym uczyć także drugiego języka krajowego, względnie języka niemieckiego w szkołach ludowych pospolitych.

§. 16.

Do stałej nominacyi nauczycielem w szkole wydziałowej wymagane jest świadectwo kwalifikacyi nauczycielskiej do szkół wydziałowych, które uzyskuje się przez złożenie egzaminu specjalnego po najmniej trzechletniem całkiem zadowalniającem zajęciu w szkołach ludowych, albo innych zakładach naukowych. Kandydaci, którzy ukończyli studia na uniwersytecie, albo w szkole politechnicznej, dopuszczani będą do tego egzaminu także bez wykazania się poprzedniem zajęciem w zawodzie nauczycielskim, mogą jednak dopiero wówczas uzyskać stałą nominację, jeżeli wykazają się jednorocznem zadowalniającem zajęciem nauczycielskiem w szkole wydziałowej publicznej po uzyskaniu kwalifikacyi do szkół wydziałowych.

Nauczyciele przedmiotów technicznych na kursach specjalnych naukowych połączonych ze szkołami ludowemi doświadczeni w zawodzie nauczycielskim mogą być

przez Ministra oświaty uwolnieni od tego egzaminu.

Egzamin kwalifikacyjny nauczycielski do szkół wydziałowych obejmuje wszystkie przedmioty jednej z trzech następujących grup :

a) Grupa zawodowa językowo-historyczna: język wykładowy (języki wykładowe), język niemiecki, geografia i historia;

b) Grupa zawodowa przyrodnicza: historia naturalna, fizyka i matematyka;

c) Grupa zawodowa techniczna: rysunek odręczny i kaligrafia, rysunek geometryczny w połączeniu z geometryą wykreślną, nauka zręczności (dla kandydatów), nauka robót kobiecych (dla kandydatek).

Oprócz tego pedagogika i język wykładowy jest przedmiotem egzaminu każdej grupy.

§. 17.

Do przedsięwzięcia egzaminów kwalifikacyjnych Rada szkolna krajowa z przyzwoleniem Ministra oświaty ustanawia osobne komisye, przy czem trzymać się należy zasady, że członkami komisji egzaminacyjnych mają być przy egzaminie kwalifikacyjnym do szkół pospolitych przede wszystkim inspektorowie szkolni okręgowi i wytrawni nauczyciele szkół ludowych, zaś przy egzaminie do szkół wydziałowych dyrektorowie i nauczyciele seminarjów, szkół średnich, zawodowych lub wyższych. Przewodniczy egzaminom dyrektor komisji egzaminacyjnej, o ile inspektor szkolny krajowy nie obejmie przewodnictwa.

Celem egzaminowania kandydatów co się tyczy ich uzdolnienia do udzielania nauki religii, należy powoływać zastępców stowarzyszeń kościelnych i religijnych.

§. 18.

Celem dalszego wykształcenia do zawodu nauczycielskiego w przedmiotach nauki szkół wydziałowych odbywać się będą corocznie przez przeciąg jednego roku szkol-

nego przy seminarjach nauczycielskich lub innych zakładach naukowych dwa kursa wydziałowe dla dwóch w §. 16. wymienionych zawodowych grup wydziałowych

Na kurs wydziałowy przyjmować się będzie abiturjentów seminarjów nauczycielskich męskich, którzy uzyskali świadectwo dojrzałości z odznaczeniem, bezpośrednio po ukończeniu seminarjum, oraz nauczycieli ludowych, którzy złożyli egzamin kwalifikacyjny do szkół ludowych pospolitych z odznaczeniem.

Pierwszych utrzymuje się na czas trwania kursu w dalszem pobieraniu stypendyum, które w seminarjum nauczycielskiem posiadali; drudzy utrzymują urlop z pełnymi poborami.

Liczba słuchaczyw niema przynieść trzydziestu pięciu.

§. 19.

Celem dalszego wykształcenia do zawodu nauczycielskiego w przedmiotach nauki kursów uzupełniających rolniczych, a zarazem celem przygotowania do złożenia specjalnego egzaminu z rolnictwa dla tych kursów, urządzony będzie w jednej szkole rolniczej co najmniej co drugi rok kurs nauczycielski rolniczy na przeciąg jednego roku szkolnego.

Na kurs ten przyjmowani będą kandydaci, którzy po złożeniu egzaminu kwalifikacyjnego do szkół ludowych pospolitych w szkołach ludowych wiejskich najmuiej przez trzy lata na samodzielnem stanowisku byli czynni, a przez troskliwe pielęgnowanie ogrodu lub pola szkolnego okazali osobliwsze zamiłowanie do robót rolniczych.

Liczba słuchaczy tego kursu nie ma przekraczać dwudziestu.

Frekwentanci otrzymują na czas kursu urlop z pełnymi poborami.

§. 20.

Nauka na wszystkich kursach nauczycielskich jest bezpłatną.

Wydatek na kursa nauczycieli wydziałowych i na kursa nauczycieli kursów rolniczych uzupełniających pokrywany będzie ze środków państwa.

§. 21.

W miarę rozporządzalnych środków (ze strony państwa, kraju, gminy, lub prywatnych) urządza Rada szkolna krajowa z przyzwoleniem Ministra oświaty także kursa tylko dla poszczególnych przedmiotów szkoły ludowej pospolitej i wydziałowej.

§. 22.

Wszystkie kursa przeznaczone do dalszego kształcenia nauczycieli podlegają organom nadzorem szkolnym ustanowionym dla seminarjów nauczycielskich.

Dyrektor odnośnego zakładu naukowego sprawuje za remuneracją bezpośrednio kierownictwo kursu.

Nauczyciele ustanawiani będą przez Radę szkolną krajową a za pracę swoją otrzymują honorarium.

§. 23.

Blizsze postanowienia i plany naukowe dla kursów nauczycielskich wydaje Rada szkolna krajowa z przyzwoleniem Ministra oświaty, przyczem należy się trzymać zasady, ażeby plany te i postanowienia utrzymać w zgodzie z każdorazowymi przepisami egzaminacyjnymi.

Przy urządzaniu kursu dla poszczególnych przedmiotów nauki uwzględnić należy przede wszystkim specjalne potrzeby szkół ludowych pospolitych i wydziałowych stwierdzone ich planem naukowym.

Artykuł II.

Postanowienia tej ustawy obowiązują od początku roku szkolnego następującego po jej ogłoszeniu.

Artykuł III.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną, i oznajmiając że do głosu zapisani są pp. Stapiński, Mogilnicki, Kuryłowicz, Cielecki, ks. Jaworski i Piniński, udziela najpierw głosu zapisanemu przeciw wnioskowi komisji p. Mogilnickiemu.

Przemawia p. Mogilnicki i wnosi na przejście do porządku dziennego nad wnioskiem komisji.

Izba wniosek p. Mogilnickiego popiera.

Przemawia p. Stapiński i stawia następujący wniosek:

„Zwraca się przedłożoną ustawę do komisji z poleceniem, aby podział seminarjów nauczycielskich na typy został usunięty z ustawy“.

Izba wniosek ten popiera.

Przemawia p. Kuryłowicz.

Przemawia p. Cielecki.

Przemawia p. ks. Jaworski.

Przemawia p. Piniński.

P. Mieczysław Urbański wnosi zamknięcie rozprawy ogólnej.

Izba zamknięcie rozprawy ogólnej uchwała bez rozprawy.

Marszałek oznajmia, iż przeciw wnioskowi komisji zapisany jest tylko p. Huryk, a za wnioskiem pp. Tomaszewski, Wesołiński, Wilczkiewicz, Stojałowski i Potoczek.

Marszałek udziela głosu p. Hurykowi, a mowców za wnioskiem komisji wzywa do wyboru mowcy generalnego.

Przemawia p. Huryk.

Marszałek oznajmiając, iż mowcą generalnym za wnioskiem komisji wybrany został p. ks. Stojałowski, udziela mu głosu.

Przemawia p. ks. Stojałowski.

Przemawia p. sprawozdawca.

Celem sprostowania faktu przemawia p. Tomaszewski.

Marszałek poddaje pod głosowanie najdalej idący wniosek p. Mogilnickiego, przejścia do porządku dziennego nad wnioskiem komisji.

Izba odrzuca wniosek p. Mogilnickiego.

Marszałek poddaje pod głosowanie poprawkę p. Stapińskiego, którą Izba odrzuca.

Marszałek oznajmia, iż z powodu spóźnionej pory dyskusję szczegółową odkłada do następnego posiedzenia, zawiadamiając Izbę, że poprawki zgłoszone są do §§. 1, 2, 3, 17, 18 i 19 zapytuje, czy nikt więcej nie zgłasza poprawek.

Więcej poprawek nikt nie zgłasza.

Marszałek oznajmia, iż zażądał głosu p. Komisarz rządowy celem odpowiedzi na interpelację.

Wiceprezydent c. k. Namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś odpowiada na interpelację p. Abrahamowicza i towarzyszy z dnia 27. lutego 1907 w sprawie toczącego się śledztwa sądowego przeciw akademikom ruskim z powodu zajęć w murach uniwersytetu lwowskiego.

Marszałek udziela głosu p. Buynowskiemu.

P. Buynowski zaczyna przemawiać.

Marszałek przerywa mowę i zwraca jego uwagę, iż skoro życzy sobie otwarcia dyskusji nad odpowiedzią p. komisarza rządowego, to powinien postawić taki wniosek, rozprawa jednak nad takim wnioskiem po myśli §. 79 regulaminu sejmowego jest niedopuszczalną.

Marszałek oświadcza, że jeżeli wniosek o otwarcie dyskusji nad odpowiedzią komisarza rządowego zostanie postawiony, poddaje go do poparcia, a następnie pod głosowanie, rozprawy jednak wobec wyraźnego brzmienia regulaminu dopuścić nie może.

P. Buynowski stawia wniosek na otwarcie dyskusji nad odpowiedzią komisarza rządowego.

Izba wniosek ten popiera.

Przemawia pod względem formalnym, w sprawie interpretowania regulaminu p. ks. Stojalowski.

Przemawia p. ks. Bohaczewski i uprasza o skonstatowanie kompletu.

Marszałek oświadcza, iż interpretowanie regulaminu zastrzeżonem jest Marszałkowi krajowemu, — konstatując następnie brak kompletu zawiadamia Izbę, iż głosowanie nad wnioskiem p. Buynowskiego umieści na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania złożonych wniosków i interpelacji.

Sekretarz p. Urbański czyta:

W n i o s e k.

p. Szajera w sprawie otwarcia stacyi kolejowej w Strażowie i Swilezy.

Na przestrzeni pomiędzy Łańcutem a Rzeszowem była już przed 10 laty stacya kolejowa w Strażowie, która następnie z niewiadomych powodów została zamknięta. Pomiędzy Łańcutem a Rzeszowem w odległości wynoszącej 20 kilometrów niema żadnego przystanku osobowego, ani stacyi ładunkowej, choć ludność w tej okolicy jest ruchliwa, zamożna i przedsiębiorcza.

Tak samo z drugiej strony Rzeszowa między Rzeszowem Trzycianą również niema żadnego przystanku, którego ludność tamtejsza domaga się od lat wielu.

Z tego powodu wnoszą podpisani:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa Rząd, aby w najkrótszym czasie stosunki miejscowe w okolicy między Łańcutem a Trzycianą na przestrzeni kolei Karola Ludwika zbadał i po stwierdzeniu życzeń i potrzeb okolicznej ludności stacje względnie przystanki kolejowe dla ruchu osobowego a w części i ciężarowego otworzył jeszcze w ciągu bieżącego roku

Wnioskodawca:

Szajer, w. r.

Mogilnicki, Stojałowski, Pastor, Krempa, F. Włodek, Bojko, Wesoliński, Żardecki, Lipiński, Bohaczewski, Jan Jaworski, Szwed, Potoczek, Wilezkiewicz, Korol, Glidziuk, Kuryłowicz, Mazikiewicz.

W n i o s e k

posła Szajera i towarzyszy.

Ze względu, że prawie wszyscy adwokaci nie trzymają się ustawy, która im wyznacza pewne honorarium za czynności adwokackie, ale daleko większe pobierają wynagrodzenia, a nawet często dopuszczają się prawdziwych zdzierstw, a obecna ustawa o taksie adwokackiej jest dla chłopów niejasną i niezrozumiałą,

z uwagi, że ustawa zabrania adwokatom pod karą wnoszenia rekursu do Najwyższego Trybunału, jeżeli nie mają pewności wygrania, a wielu adwokatów wnoszą je, mimo, iż wiedzą, że sprawa stracona a od chłopów już z góry pobierają pieniądze na tę karę,

zważywszy wreszcie, że liczba adwokatów w siedzibach sądów obwodowych i w siedzibach sądów powiatowych nie jest ustawą ograniczona, skutkiem czego wytworzył się prawie proletaryat adwokacki, popychający niektóre jednostki przez konkurencyję do podejmowania się procesów, w których niema żadnej nadziei wygrania, przeto lud popycha się do pieniactwa i wzyску;

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, by taryfę adwokacką zreformował i ściśle jej przestrzeganie zabezpieczył, jak również, by ustawowo ograniczył liczbę adwokatów.

We Lwowie, dnia 2. marca 1907.

Wnioskodawca:

Szajer, w r.

Bohaczewski, Effinowicz, Staruch, Potoczek, Kramarczyk, Szponder, Huryk, Barabasz, Skolyszewski, Wilezkiewicz, Szwed, Stoja-

łowski, Krempa, Bojko, Wesoliński, Ostapczuk.

W n i o s e k

posła Szajera i towarzyszy.

Ze względu na to, że nietylko obszary dworskie, lecz i gospodarze wiejszy tak pojedynczy jak i całe gminy coraz więcej pragną zdrenować swoje grunta, które przeważnie w całym powiecie rzeszowskim tak w glebie, jak i w pogłębiu są nieprzepuszczalne i z natury zimne i liehe, a wiele gruntów ornych jak też łąk położonych jest w mokrych kotlinach przeważnie takie niekorzystne położenie mają pastwiska gminne, które z tego powodu są prawie nieużytkami; dla uproszczenia zaś w chodzeniu i staraniu się o przeprowadzenie drenowania gruntów należy zaprowadzić ekspozyturę dla melioracyi gruntów, gdyż nasz powiat jest pod tym względem upośledzony, ekspozytury takie bowiem znajdują się aż w Jasle, Tarnowie lub Jarosławiu.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by w jak najkrótszym czasie założył ekspozyturę dla melioracyi gruntów w Rzeszowie.

Wnioskodawca:

Szajer, w r.

Oleśnicki, Wilezkiewicz, Kramarczyk, Żardecki, Szwed, F. Włodek, Wesoliński, Potoczek, Stojałowski, Bohaczewski, Korol, Ostapczuk, Effinowicz, Krempa, Pastor, Barabasz, Glidziuk, Szponder.

Sekretarz p. Mazikiewicz czyta:

I n t e r p e l a c y a

do Wysokiego c. k. Rządu posła ks. Bohaczewskiego i tow. w sprawie wypłaty remuneracyi za godziny nadobowiązkowe nauczycielom ludowym powiatu Drohobyckiego.

Okręg Drohobycki jest bardzo zaniedbanym pod względem organizacyi szkół; przepelnienie niesłychane, nauczycielstwo morduje się po norach z wierzchu i wewnątrz

popodpieranych drągami, nadto zmuszeni są mieć godziny nadobowiązkowe, za które władze szkolne nie chcą płacić remuneracyi. I tak wysoka Rada szkolna krajowa nie asygnuje dotychczas remuneracyi za rok szkolny 1905/6; chociaż Rada szkolna okręgowa mówi że wykazy do asygnaty dawno przedłożyła a mianowicie dnia 30. grudnia 1906. Przepisy nakazują, że takie wykazy do asygnaty na remunerację ma Rada szkolna okręgowa przedkładać Radzie szkolnej krajowej najdalej 20. lutego i 20. lipca każdego roku.

Nauczycielstwo drohobyckie skutkiem drożyzny jest strasznie zadłużone, czeka na te kilkadziesiąt koron jak niewiedzieć na co a tymczasem pieniędzy nie ma a nauczycielstwo grzęźnie w lichwiarskich długach.

Wobec tego zapytują podpisani:

Czy znany jest Wysokiemu e. k. Rządowi ten stan rzeczy, dlaczego nauczycielom powiatu Drohobyckiego należytości za godziny nadobowiązkowe dotychczas nie wypłacają i co zamysła Wysoki e. k. Rząd zarządzić, ażeby takie należytości na przyszłość regularnie były wypłacane.

Interpelant:

Bohaczewski, w. r.

Mazikiewicz, Kuryłowicz, Staruch, Ostapczuk, Barabasz, Stapiński, Bojko, F. Włodek, Mogilnicki, Gładziuk, Huryk, Korol, J. Jaworski, Effenowicz.

I n t e r p e l a c y a

do Wysokiego e. k. Rządu posła ks. Bohaczewskiego i tow. w sprawie wyboru zwierzchności gminnej w gminie Czyżywiec powiatu Mościskiego.

Wybory do Rady gminnej w Czyżywicach odbyły się jeszcze w jesieni r. 1904. Protestu nie było a przy wyborze zwierzchności gminnej wybrano wójtem Dmytra Szoroburę. Przeciw temu wyborowi wniesiono protest, który uwzględniono a przy wybo-

rze ponownym wybrano 16/4. 1906 naczelnikiem gminy Ignacego Kukurudza, który to wybór znowu został zaprotestowany i protest uwzględniony przy nowym wyborze dnia 11/7. 1906 wybrano wójtem Stefana Szoroburę, przeciw któremu żadnego protestu nie było. Mimo to e. k. Starostwo w Mościskach tego wyboru dlategoś nie zatwierdza a w gminie urządzuje dalej Dmytro Szorobur.

Wobec tego zapytują podpisani:

Czy wiadomy Wysokiemu e. k. Rządowi ten stan rzeczy, dlaczego tak długą sprawę nie załatwia, i czy gotów e. k. Rząd ten stan rzeczy usunąć a nowo wybraną zwierzchność do przypisanej przysięgi jak najspieszniej zawezwać?

Interpelant:

Bohaczewski, w. r.

Mazikiewicz, Kuryłowicz, Staruch, Ostapczuk, Barabasz, J. Jaworski, Gładziuk, Stapiński, Włodek, Mogilnicki, Effenowicz, Bojko, Huryk, Korol.

I n t e r p e l a c y a

posła Starucha i tow. w sprawie usunięcia kontumacyi w powiecie Liskim.

Do e. k. Komisarza rządowego, podpisani zapytują, dlaczego powiat Lisko, gdy tam w powiecie Liskim nie ma żadnej zarazy na bydło od 2. lat jest trzymany w kontumacyi, że nie wolno puszczać bydła na export do innych krajów koronnych, Austrii, Niemiec i Czech z przyczyny zatrzymania od 2. lat kontumacyi, to gospodarze z powiatu Liskiego ponieśli wielkie straty na bydło dlatego, bo tylko z tego bydła pobierają dochód na opłacenie podatków gruntowych.

Podpisani wzywają e. k. Komisarza rządowego, ażeby powiat Lisko był jak najspieszniej uwolniony od kontumacyi i ażeby i nadal był wolny bez kontumacyi i obserwacji weterynarzy na export bydła wypuszczać, jeżeli e. k. Starostwo da rezolu-

ęć, że w powiecie nie ma żadnej zarazy na bydło.

Interpelant:
Staruch, w. r.

Mazikiewicz, Mogilnicki, Kuryłowicz, Barabasz, Ostapczuk, Korol, Oleśniński, Bobaczewski, Effenowicz, J. Jaworski, Bojko, F. Włodek, Huryk, Ochrymowicz, Gładziuk.

Sekretarz p. Lubomirski czyta:

I n t e r p e l a c y a

do JW. Pana c. k. Komisarza rządowego.

W sprawie regulacji Prutu i Czeremosza, orzekło c. k. Ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z c. k. Ministerstwem spraw wewnętrznych reskryptem z 31. października 1905, L. 30075 intymowanym Wydziałowi krajowemu odezwą Prezydium c. k. Namiestnictwa z 7. listopada 1905, L. 14134., że z uwagi na niezaprzeczoną ważność uregulowania tych dwóch rzek, zgadza się w zasadzie na przyczynienie się do kosztów budowy z państwowego funduszu melioracyjnego, ponieważ c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych zgodziło się również w zasadzie przyczynić się do kosztów budowy z państwowej dotacji wodnej, ze względu na poprawienie spławu na tych rzekach.

Pomiary hydrotechniczne tak na Prucie, jak na Czeremoszu miały się odbyć z upoważnienia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z wiosną r. 1906. Pomiary te jednak wskutek braku sił, technicznych, o których pomnożenie c. k. Namiestnictwo bezskutecznie prosiło, nie zostały wykonane.

Tymczasem szkody, jakie mieszkańcy nadbrzeżni ponoszą i w r. 1906. ponieśli, nietylko w skutek powodzi, ale niemal jeszcze więcej wskutek spławu nieprawidłowego i wbrew przepisom policyjnym wykonywanego są nieobliczone.

Podpisani zapytują, czy pomiary hydrotechniczne względnie projektu regulacji rzek Prutu i Czeremosza zostaną w naj-

bliższym czasie wykonane i jakie zarządzenia c. k. Rząd w tej mierze poczynił?

We Lwowie, dnia 2. marca 1907.

Interpelant:
Krzysztofowicz, w. r.

Jan Szeptycki, Bal, A. Teodorowicz, Białoskórski, Rozwadowski, Czarkowski-Golejewski, Sala, Schnell, Winc. Kraiński, Cielecki, Miecz. Urbański, Garapich, Zagórski, Trzeciecki. Wład. Czajkowski.

I n t e r p e l a c y a

posła Franciszka KremPy do c. k. Rządu w sprawie pobrania taksy wojskowej od Jana Cząstki powołanego do wojska w Krośnie.

W roku 1888 powołano do wojska w Krośnie Jana Cząstkę, który swą służbę odbył przy 17 pułku obrony krajowej.

Dnia 22. czerwea r. 1906 podczas nieobecności powyż wymienionego, przybył do jego domu egzekutor Gnaza wraz z policyantem, by zafantować go z powodu niszczenia taksy wojskowej, o czem przedtem wcale nie uwiadomiono go i nie upominano się nigdy.

Żona Jana Cząstki udowodniała egzekutorowi niesłuszność fantowania, przedkładając mu książeczkę wojskową męża lecz egzekutor oświadczył, że ma taki rozkaz, który bez warunkowo wykonać musi i zamierzał zabrać z domu nawet ostatnią poduszkę.

Zrozpaczona kobieta uiściła wówczas żadaną kwotę, która była właśnie przeznaczona na żywność dla pięciorga małych dzieci.

Jan Cząstka zażądał później w starostwie zwrotu niesłusznie pobranych pieniędzy, lecz komisarz starostwa odpowiedział mu, że pieniądze odesłano do urzędu podatkowego i by upominał się o zwrot ich u egzekutora.

To przedstawivszy, zapytują podpisani, czy Rząd zaopiekuje się tą sprawą i da

na nią odpowiedź, wreszcie czy zwróci Janowi Cząstce bezprawnie pobraną takse wojskową.

Lwów, 2. marca 1907.

Interpelant:

Franciszek Krempa, w. r.

F. Włodek, Bojko, Oleśnicki, Stapiński, Kuryłowicz, Staruch, Ostapczuk, Korol, Huryk, Effinowicz, Barabasz, Bohaczewski, Mogilnicki, Mazikiewicz.

I n t e r p e l a c y a

do JW Pana Komisarza rządowego w sprawie nieoddania inwentarza plebańskiego ks. proboszczowi Antoniemu Chorążakowi w Żabnie przez lat 10.

Ks. probosz Antoni Chorążak w Żabnie został instytuowany na probostwie w Żabnie w r. 1897. Oddano mu inwentarz niecały prowizorycznie z obietnicą, że niebawem będzie oddany inwentarz w całości.

Ile już starań położył ks. proboszcz, aby przyjść do nżywaniania proboszczowskiego inwentarza — trudno pokrótce zestawić. Kiedy jednak już 10-ty rok idzie, a inwentarz nie jest mu oddany i wobec tego, że proboszcz żabnieński narażony jest wskutek nieoddania inwentarza na liczne szkody i stratę majątkową — nareszcie po-

czynna wątpić, czy wogóle za życia swego ziemskiego będzie w posiadaniu tegoż inwentarza.

Podpisani zapytują, czy c. k. Rząd wie o takim zaniedbaniu obowiązku ze strony podwładnych władz i co zamierza uczynić aby inwentarz plebański nareszcie oddano przed 10-ciu laty instytuowanemu proboszczowi w Żabnie.

We Lwowie, dnia 2. marca 1907.

Interpelant:

Ks. Wilczkiewicz, w. r.

Potoczek, Mazikiewicz, Szwed, Stojałowski,, Bohaczewski, Szajer, Trzecieski, F. Włodek, Effinowicz, Żardecki, Huza, Sękowski Czarkowski-Gojewski, Cielecki, Pastor, Bojko, Wincenty Kraiński.

Marszałek oznajmia, że pierwsze czytanie odczytanych wuiosków umieści na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń, interpelacje zaś odstąpi p. Komisarzowi rządowemu.

Marszałek zamyka posiedzenie, naznaczając następane na dzień 4. marca 1907 godzinę 10 przed południem i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 3 miuut 2 po południu.

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni, w. r.

Sekretarze:

Mieczysław Urbański, w. r.
Kazimierz Lubomirski, w. r.